

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรหรือโทษทางอาญาเกี่ยวกับภาษีอากร ได้รับการบัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร ดังนั้นกฎเกณฑ์เรื่องความรับผิดทางอาญาตามที่ปรากฏไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 และมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงสามารถนำมาปรับใช้กับคดีอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรได้ หรือโดยอีกนัยหนึ่งประมวลรัษฎากรก็คือกฎหมายอาญาชนิดหนึ่งนั่นเอง หลักความรับผิดทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญาสามารถนำมาปรับใช้กับประมวลรัษฎากรได้โดยผ่านมาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 2 และมาตรา 59 ข้างต้น เป็นบทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งให้นำไปใช้กับกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น แต่อย่างไรก็ดีการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากร (Mala prohibita) หรือความผิดโดยข้อบัญญัตินั้นยังมีความแตกต่างกับการกระทำความผิดอาญาทั่วไป (Mala in se) หรือความผิดโดยตัวเอง กล่าวคือ การกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรนั้นไม่มุ่งเน้นกระทำความผิดต่อชีวิตและร่างกาย แต่มุ่งเน้นต่อทรัพย์สินเป็นหลักโดยใช้ความรู้ความสามารถและความชำนาญในระบบภาษีเป็นหลัก เช่น หลีกเลี่ยงภาษี ข้อโกงทางภาษี เป็นต้น ดังนั้นการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรจึงเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง ผู้กระทำความผิดถือเป็นอาชญากรคอเชิ้ตขาว (White collar crime)

การสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร จะเริ่มตั้งแต่ชั้นเจ้าพนักงานสรรพากรตรวจพบความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร จากนั้นเจ้าพนักงานสรรพากรจะนำความผิดอาญาที่ตรวจพบดังกล่าว ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนตามกฎหมาย ทั้งนี้ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 8 ที่ได้บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร เว้นแต่ดำเนินการตามคำขอของเจ้าพนักงานตามประมวลรัษฎากร” มีข้อน่าสังเกตก็คือการร้องทุกข์ในคดีภาษีอากรที่มีลักษณะพิเศษต่างจากคดีอาญาทั่วไป กล่าวคือเจ้าพนักงานตำรวจจะดำเนินการเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรโดยเจ้าพนักงานสรรพากรมิได้ร้องขอไม่ได้ แม้ว่าจะมีการกระทำความผิดซึ่งหน้า แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80 ที่เป็นความผิดทางอาญาตามประมวลรัษฎากรก็ตาม ดังมีตัวอย่างคำพิพากษาของศาลฎีกาที่สำคัญเกี่ยวกับการร้อง

ทุกขโดยเจ้าพนักงานสรรพากรตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 8 ดังนี้ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 427/2525 คำว่า “ห้ามมิให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร” ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 8 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน ข้อ 2 หมายถึง การดำเนินการในคดีอาญาที่เป็นความผิดตามประมวลรัษฎากรรวมอยู่ด้วย ทั้งข้อความตอนต่อไปที่ว่า “เว้นแต่การดำเนินคดีตามคำขอของเจ้าพนักงานตามประมวลรัษฎากร” ก็มีความหมายชัดเจนในตัวว่ามีข้อยกเว้นให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินคดีอาญาในความผิดตามประมวลรัษฎากร ได้อยู่ในกรณีเดียว คือ เมื่อมีคำขอของเจ้าพนักงานตามประมวลเท่านั้น หากได้มีข้อยกเว้นในกรณีความผิดซึ่งหน้าไม่ ดังนั้นเมื่อเจ้าพนักงานตามประมวลรัษฎากรมิได้มีคำขอให้ดำเนินคดีในเรื่องนี้ เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน ย่อมไม่มีอำนาจสอบสวนดำเนินคดี การสอบสวนนี้ได้กระทำไปโดยไม่ชอบใจก็ไม่มีอำนาจฟ้องร้องคดีนี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าก่อเกิดปัญหาด้านการจำกัดอำนาจในการเริ่มดำเนินคดีอาญาของเจ้าพนักงานตำรวจ

เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้รับการร้องทุกข์จากเจ้าพนักงานสรรพากรซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลรัษฎากรตามประกาศคณะปฏิวัติข้างต้น พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต้องดำเนินการสอบสวนความผิดอาญานั้น ๆ ในทันที และเมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นลง พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องนำสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นในการสั่งฟ้องคดีเสนอแก่เจ้าพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการทางคดีอาญาต่อไป อันี่ระบบการสอบสวนคดีอาญาภาษีอากรดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในชั้นเจ้าพนักงานสรรพากรและเจ้าพนักงานตำรวจโดยมีทั้งปัญหาข้อกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การจำกัดอำนาจในการเริ่มดำเนินคดีอาญาของเจ้าพนักงานตำรวจ การรั่วไหลของพยานหลักฐาน การติดต่อประสานงานระหว่างเจ้าพนักงานสรรพากรและเจ้าพนักงานตำรวจ ปริมาณคดีที่ค้างค้ำในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ เป็นต้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบและเข้าใจถึงแนวความคิดและความหมายของกฎหมายอาญา หลักเกณฑ์ความรับผิดทางอาญา และลักษณะโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา เทียบเคียงกับประมวลรัษฎากร

เพื่อทราบและเข้าใจถึงแนวความคิดและความหมายของอาชญากรรมเศรษฐกิจ ว่าใช้หลักเกณฑ์ในการจำแนกลักษณะการกระทำผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรไว้อย่างไร และมี

หน่วยงานใดบ้างในกระบวนการยุติธรรมของไทยที่บังคับใช้กฎหมายต่อความผิดอาญาเกี่ยวกับ
ภาษีอากร

เพื่อทราบและเข้าใจถึงแนวความคิด และความเป็นในการสอบสวนความผิดอาญา โดยทั่วไปเปรียบเทียบกับ การสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากร โดยแยกวิจัยตามลำดับ
ประเภทชั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ ชั้นเจ้าพนักงานสรรพากร ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ ที่
สำคัญเปรียบเทียบกระบวนการสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรของต่างประเทศ
ยกตัวอย่างเช่น สิงคโปร์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

เพื่อทราบและเข้าใจถึงปัญหาการสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับ โดยแบ่งวิจัย
ออกเป็นในชั้นเจ้าพนักงานสรรพากร ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ ว่ามีรายละเอียดของปัญหาทั้ง
ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอย่างไร

สุดท้ายเพื่อแสวงหาข้อเสนอแนะต่อระบบการสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษี
อากรของไทยที่ควรจะเป็นในอนาคต

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ในปัจจุบันเป็น
อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่สอดคล้อง
กับระบบการสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากรสากลที่ให้เจ้าพนักงานสรรพากรเป็นผู้มี
อำนาจสอบสวนความผิดดังกล่าว

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

อยู่ภายใต้การวิจัยทางนิติศาสตร์โดยเน้นศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมาย
ประกอบกับการบังคับใช้กฎหมายทั้งของไทยและต่างประเทศ ในหลักความหมายของกฎหมาย
อาญา หลักเกณฑ์ความรับผิดทางอาญา ลักษณะโทษทางอาญาของประมวลกฎหมายอาญา
เปรียบเทียบกับประมวลรัษฎากร ความรับผิดทางแพ่งเกี่ยวกับภาษีอากร ความรับผิดทาง
อาญาเกี่ยวกับภาษีอากร ความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หน่วยงานในกระบวนการ
ยุติธรรมที่บังคับใช้กฎหมายของต่อความผิดอาญาเกี่ยวกับภาษีอากร การสอบสวนความผิดอาญา
โดยทั่วไป การแบ่งแยกกระบวนการสอบสวนออกจากการฟ้องร้องคดี การสอบสวนความผิดอาญา

เกี่ยวกับภาวะอาการตามประมวลรัษฎากร และการร้องทุกข์โดยเจ้าพนักงานสรรพากรตามประกาศ คณะปฏิวัติฉบับที่ 8 อำนาจของเจ้าพนักงานสรรพากรตามประมวลรัษฎากร ปัญหาชั้นเจ้าพนักงานสรรพากร ปัญหาชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ และปัญหาระหว่างชั้นเจ้าพนักงานตำรวจและเจ้าพนักงานสรรพากร

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบและเข้าใจถึงแนวความคิดและความหมายของกฎหมายอาญา หลักเกณฑ์ ความรับผิดทางอาญา และลักษณะโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา เทียบเคียงกับ ประมวลรัษฎากร

ได้ทราบและเข้าใจถึงแนวความคิดและความหมายของอาชญากรรมเศรษฐกิจ ว่าใช้ หลักเกณฑ์ในการจำแนกลักษณะการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับภาวะอาการไว้อย่างไร และมีหน่วยงานใดบ้างในกระบวนการยุติธรรมของไทยที่บังคับใช้กฎหมายต่อความผิดอาญาเกี่ยวกับ ภาวะอาการ

ได้ทราบและเข้าใจถึงแนวความคิดและความเป็นในการสอบสวนความผิดอาญา โดยทั่วไปเปรียบเทียบกับ การสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับภาวะอาการ โดยแยกวิจัยตามลำดับ ประเภทชั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ ชั้นเจ้าพนักงานสรรพากร ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ ที่ สำคัญเปรียบเทียบกระบวนการสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับภาวะอาการของต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น สิงคโปร์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ได้ทราบและเข้าใจถึงปัญหาการสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับ โดยแบ่งวิจัย ออกเป็นในชั้นเจ้าพนักงานสรรพากร ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ ว่ามีรายละเอียดของปัญหาทั้ง ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอย่างไร

สุดท้ายได้ข้อเสนอแนะต่อระบบการสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับภาวะอาการของ ไทยที่ควรจะเป็นในอนาคต

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการค้นคว้าวิจัยเป็นแบบการวิจัยเอกสารเป็นหลักโดยการค้นคว้าข้อมูลตาม ห้องสมุดต่าง ๆ แบ่งเป็นห้องสมุดของมหาวิทยาลัยและห้องสมุดของหน่วยงานราชการอื่น ๆ โดย

ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดสำนักวิทยบริการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (หอกลาง-จุฬาฯ) ห้องสมุดสัญญาธรรมศักดิ์คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดปริทัศน์มยงค์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น และห้องสมุดของหน่วยงานราชการอื่นได้แก่ ห้องสมุดกรมสรรพากร ห้องสมุดคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นต้น

นอกจากนี้ยังค้นคว้าข้อมูลผ่านทางคอมพิวเตอร์ในระบบ Internet ทั้งที่มหาวิทยาลัย และที่พักอาศัย โดยค้นหาผ่าน Search Engine เช่น www.google.co.th, www.jux2.com, www.yahoo.com, www.sanook.com เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย